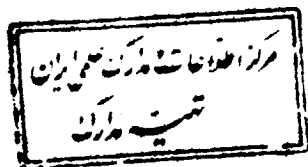

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۳۷۸ / ۳ / ۲۰

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته:

مدیریت آموزشی

موضوع:

بررسی نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی

دانشگاه فردوسی مشهد

استاد راهنما:

دکتر حسینعلی کوهستانی

استاد مشاور:

بهروز مهرام

۳۰ ۴۷/۲

تحقیق و نگارش:

غلامرضا محمدزاده شریف

آبان ۱۳۷۷

۲۹۷۰۸

بسمه تعالی

" صورتجلسه دفاع از پایان نامه تحصیلی "

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد
- خانم / آقای غلامرضا محمدزاده شریف در رشته مدیریت آموزشی تحت عنوان بررسی نیازهای
آموزشی اعضای هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد.
دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار گردید.
هیات داوران که قبلاً " رساله ایشان را مطالعه نموده اند، پس از استماع دفاعیات و پرسشهای لازم در زمینه علمی
و تحقیقاتی ایشان نتیجه را بشرح زیر اعلام میدارد .

پایان نامه در وضع فعلی مورد قبول است و نامبرده نمره -/۱۹ با امتیاز عالی دریافت نمود .

پایان نامه در وضع فعلی با تصحیحات جزئی مورد قبول است و نامبرده نمره — با امتیاز — دریافت نمود .

پایان نامه نیاز به تصحیحاتی دارد که پس از انجام آن و تصدیق داوران ، و بانمره — امتیاز —
مورد قبول خواهد بود .

پایان نامه و پروژه نیاز به تکمیل دارد و پس از تأیید هیات داوران نمره اعلام خواهد شد .

اعضاء هیات داوران

استاد راهنما آقای دکتر حسینعلی کوهستانی رشته تخصصی رفتار سازمانی امضاء

استادان مشاور

۱- آقای بهروز مهرام

" سنجش و اندازه گیری "

۲-

استاد مدعو آقای دکتر محمدحسین رئوفی

" مدیریت آموزشی "

زولوست :

- معاونت تحصیلات تکمیلی دانشگاه

- اداره آموزش دانشکده

- مدیر گروه آموزشی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
-----	-----
	فصل اول:
۱	بیان مسئله
۵	هدف پژوهش
۶	ضرورت و اهمیت پژوهش
۹	سؤالات تحقیق
۹	تعریف اصطلاحات و مفاهیم
	فصل دوم:
۱۱	بیان عقاید و نظریه‌های مربوط به موضوع مورد تحقیق
۱۱	تعریف نیاز
۱۲	تئوریهای نیاز
۱۳	نظریه سلسله مراتب نیازهای مزلو
۱۴	نظریه گلدشتاین
۱۵	نظریه کرت لوین
۱۵	نظریه اریک فروم
۱۶	نظریه مدارد باس

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶	نظریه آلفرد آدلر
۱۷	تعریف آموزش
۱۹	نیاز آموزش
۲۲	اعضای هیأت علمی
۲۷	شرح مختصری از فعالیتهای دفتر نظارت و سنجش آموزش دانشگاه
۲۹	اهداف و وظایف دفتر نظارت و سنجش آموزش
۳۰	سیستم بازآموزی و کارگاههای آموزشی در دانشگاههای پیشرفته دنیا از حیث بکارگیری تکنولوژی آموزشی
۳۲	سیستم بازآموزی در ایران
۳۶	مطالعه منابع مربوط به موضوع مورد تحقیق
۳۶	پژوهشهای انجام شده در داخل کشور
۴۰	پژوهشهای انجام شده در خارج از کشور
فصل سوم:	
۴۷	روش اجرای تحقیق
۴۷	جامعه آماری
۴۷	حجم و تعیین گویه نمونه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
-----	-----
۴۹	ابزار اندازه گیری و نحوه اجرای آن
	فصل چهارم:
۵۱	یافته های پژوهش و توصیف داده ها
	فصل پنجم:
۸۱	بحث و نتیجه گیری
۸۲	محدودیت های پژوهش
۸۴	پیشنهادها
۸۶	ضمائم
۹۲	کتابنامه

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۵	جدول شماره ۱-۲ متوسط نتایج ارزیابی اعضای هیأت علمی شرکت کننده در کارگاه آموزشی
	جدول شماره ۱-۳ فراوانی پاسخ دهندگان به پرسشنامه‌های ارسالی و مقایسه توزیع جامعه
۴۸	برحسب رتبه‌های علمی و گروه‌های چهارگانه آموزشی
۵۰	جدول شماره ۲-۳ فراوانی افراد نمونه از گروه‌های چهارگانه آموزشی با توجه به مراتب علمی
۵۲	جدول شماره ۱-۴ اولویت نیازهای آموزشی در گروه علوم انسانی
۵۳	جدول شماره ۲-۴ اولویت نیازهای آموزشی در گروه علوم پایه
۵۴	جدول شماره ۳-۴ اولویت نیازهای آموزشی در گروه علوم کشاورزی و دامپزشکی
۵۵	جدول شماره ۴-۴ اولویت نیازهای آموزشی در گروه علوم فنی و مهندسی
۵۶	جدول شماره ۵-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم انسانی در مرتبه‌های مربی آموزشیار و مربی
۵۷	جدول شماره ۶-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم انسانی در مرتبه استادیاران
۵۸	جدول شماره ۷-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم انسانی در مرتبه‌های دانشیاران و اساتید
۵۹	جدول شماره ۸-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم پایه در مرتبه‌های مربی آموزشیار و مربی
۶۰	جدول شماره ۹-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم پایه در مرتبه استادیاران
۶۱	جدول شماره ۱۰-۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم پایه در مرتبه‌های دانشیاران و اساتید

- جدول شماره ۱۱- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم کشاورزی در مرتبه های مربی آموزش شیار و مربی ۶۲
- جدول شماره ۱۲- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم کشاورزی در مرتبه استاد یاران ۶۳
- جدول شماره ۱۳- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم کشاورزی در مرتبه های دانشیاران و اساتید ۶۴
- جدول شماره ۱۴- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم فنی و مهندسی در مرتبه های مربی آموزش شیار و مربی ۶۵
- جدول شماره ۱۵- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم فنی و مهندسی در مرتبه استاد یاران ۶۶
- جدول شماره ۱۶- ۴ اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم فنی و مهندسی در مرتبه های دانشیاران و اساتید ۶۷
- جدول شماره ۱۷- ۴ اولویت نیازهای آموزشی مربی آموزش شیار و مربی در سطح دانشگاه ۶۸
- جدول شماره ۱۸- ۴ اولویت نیازهای آموزشی استاد یاران در سطح دانشگاه ۶۹
- جدول شماره ۱۹- ۴ اولویت نیازهای آموزشی دانشیاران و اساتید در سطح دانشگاه ۷۰
- جدول شماره ۲۰- ۴ توزیع پاسخ اعضای هیأت علمی به ضرورت برگزاری کارگاه های آموزشی ۷۱

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۷۴	نمودار ۱-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به گروه علوم انسانی
۷۵	نمودار ۲-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به گروه علوم پایه
۷۶	نمودار ۳-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به گروه علوم کشاورزی و دامپزشکی
۷۷	نمودار ۴-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به گروه فنی و مهندسی
۷۸	نمودار ۵-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به مربی آموزشیار و مربی در سطح دانشگاه
۷۹	نمودار ۶-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به استادیاران در سطح دانشگاه
۸۰	نمودار ۷-۴ اولویت نیازهای آموزشی مربوط به دانشیاران و اساتید در سطح دانشگاه

تقدیم به:

پیشگاه مقدس حضرت مهدی (عج... تعالی فرجه الشریف) و گلگون کفنان سینه سرخ مکتب علم و عمل که
با نثار خون خود پاسداری از حریم عالم متعهد و قلم او را بر خود فرض دانستند. عالمانی که با تکیه بر ایمان، تعهد و
تخصص در تحقق حق بر باطل و اجتناب از تنگ نظریها و یگ سونگریها تلاشهایشان را جهت داده‌اند و بر این
اعتقادند که نسل آینده دست آوردهای علمی آنان را مشعل هدایت راه خود خواهند نمود.

تشکر و قدردانی:

ضمن سپاس از ایزد متعال که توفیق تحقیق این پژوهش را بدست این حقیر عنایت فرمود، شایسته است از استاد راهنمای گرانقدر جناب آقای دکتر کوهستانی و استاد مشاور و بزرگوار جناب آقای مهram به سبب همکاریهای ارزنده و راهنماییهای ارزشمند تقدیر و تشکر نمایم.

همچنین به مصداق حدیث شریف «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» جا دارد از کلیه اساتید خودم در گروه علوم تربیتی به سبب ارشادات به موقع و بذل عنایت به این حقیر تشکر نمایم. از همکاری بی شائبه کلیه اساتید دانشگاه در مرتبه‌های علمی مختلف قدردانی نموده و امیدوارم گامهای ناچیز این حقیر که منجر به نتیجه‌های بسیار ارزنده برای مسئولین برنامه‌ریزی آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و دانشگاه شده است پاسخی مثبت به همکاریهای ارزنده آنان باشد.

از کلیه همکاران خودم در بخشهای اداری که در جهت تایپ و تکثیر پرسشنامه‌ها قبول زحمت نمودند تشکر می‌نمایم.

از استادگرامی جناب آقای صالحی فدردی به سبب تحلیل داده‌ها و نیز از کلیه پرسنل تایپ سریع به علت

تایپ پژوهش قدردانی و تشکر می‌نمایم.

چکیده:

برطبق گلايه‌هاى بسيارى از انديشمندان و صاحب‌نظران تعليم و تربيت از عدم كيفيت آموزشى دانشگاهها و مرتبط دانستن اين موضوع با عدم تأمين نيازهاى آموزشى اعضاى هيات علمى، پژوهشگر را بر آن داشت به منظور تعيين نيازمنديهاى آموزشى از طريق تحقيق زمينه‌يابى به توصيف، تبين و كشف نياز آموزشى آنان اقدام نمايد.

هدف اساسى از انجام پژوهش تعيين نيازمنديهاى آموزشى اعضاى هيات علمى دانشگاه فردوسى مشهد مى‌باشد.

تعيين نيازهاى آموزشى گروههاى چهارگانه (علوم انسانى، علوم پايه، علوم کشاورزى و دامپزشكى، علوم فنى و مهندسى)، تعيين نيازهاى آموزشى مرتبه‌هاى علمى مختلف اعم از مربي آموزشى، مربي، استاديوار، دانشيار و استاد و تعيين نيازهاى آموزشى هر گروه همراه با رتبه اعضاى هيات علمى همان گروه، از سؤالات تحقيق اين پژوهش هستند.

با استفاده از روش تحقيق زمينه‌يابى، نسبت به تنظيم دو پرسشنامه از طريق روش دلفى اقدام گرديد. پرسشنامه اوليه براى صد نفر نمونه از اعضاى هيات علمى كه معرف جامعه بودند ارسال شد. در اين پرسشنامه از يك سؤال باز پاسخ استفاده شده و از افراد خواسته شد نيازهاى آموزشى اعضاى هيات علمى را بدون توجه به گرايش و تخصص حداقل در پنج رديف نام ببرند. پس از ارسال صد پرسشنامه به گروههاى چهارگانه (هر گروه ۲۵ نفر) تعداد ۹۱ پرسشنامه واصل گرديد. از ماحصل اين پرسشنامه‌ها يك پرسشنامه حاوى ۲۰ سؤال بسته پاسخ و يك سؤال باز پاسخ تهيه گرديد. پس از ارسال پرسشنامه به كل جامعه (۶۱۰ نفر) قريب به ۲۳۳ پرسشنامه تکميل شده عودت داده شده.

تحليل اطلاعات توسط نرم‌افزار SPSS انجام كه برخى از نتايج به شرح ذيل آمده است:

۱- اولويت نيازهاى آموزشى گروههاى علوم پايه، علوم کشاورزى و دامپزشكى، علوم فنى و مهندسى دست يافتن به

شبكه‌هاى اطلاع‌رسانى E-MAIL, INTERNET مشخص شده است.

۲- اولویت نیازهای آموزشی گروه علوم انسانی، روش تدریس با تأکید بر آموزش دانشگاهی و استفاده از شبکه اطلاع‌رسانی INTERNET به منظور تحقیق و پژوهش‌های علمی تعیین شده است.

۳- اولویت نیازهای آموزشی اعضای هیأت علمی در مرتبه‌های مختلف علمی آشنا شدن با شبکه‌های اطلاع‌رسانی INTERNET، E-MAIL مشخص شده است.

۴- اولین اولویت نیازمندی آموزشی اساتید در سطح دانشگاه، روش تدریس با تأکید بر آموزش دانشگاهی قید شده است.

فصل اول

مقدمه

۱- ا بیان مسأله

به زعم بازرگان^(۱) (۱۳۷۳) «برای بهبود عملکرد تدریس باید نیازهای اعضای هیات علمی^(۲) را شناسایی و جهت برآوردن آن بطور مستمر کوشید».

نظر به اینکه انواع آموزشهای رسمی دانشگاهی و غیردانشگاهی محدودیت زمانی دارند و در اکثر موارد محتوای برنامه‌ها با مشاغل گوناگون و تخصصی تطابق ندارد و از طرفی سرعت تحول و رشد دانش بحدی است که در مدت زمان کوتاه تمام ابزار، اطلاعات و شیوه‌ها را دگرگون می‌سازد، لذا صاحب‌نظری^(۳) بیان می‌دارد:

«در این شرایط وظیفه افراد شاغل این است که همگام با رشد و تحول دانش، رفتار و نگرش متناسب داشته باشند و یا به قولی خود را متحول سازند».

زمینه ایجاد تحول و تغییر در بینش افراد، توجه به مرتفع نمودن نیازهای آنان را می‌طلبد.

سمانیان^(۴) (۱۳۷۷) در ارتباط با اساتید دانشگاه و نیازهای آنان می‌گویند:

«در اکثر دانشگاههای ما نظارت با سیستم انگیزشی صحیح برای فعالیت علمی و ارتقاء کیفی وجود ندارد. گاهی ما معتقد هستیم که دانش علمی اولیه استاد برای انجام مسئولیتش کافی می‌باشد و همان نظارت‌های اولیه برای او کفایت می‌کند، اما انتظار این است که استاد هر ساله رشدش^(۵) ادامه یابد و واقعاً به عنوان یک فرد مطرح در کشور در زمینه علمی خود ارتقاء پیدا کند در این صورت لازمه‌اش طراحی یک سیستم آموزشی مناسب برای اساتید است».

۱- عباس بازرگان، فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت، شماره ۳، تهران ۱۳۷۳.

2. Faculty members.

۳- حسینعلی ابراهیمی میمند، ماهنامه نبض، تهران خرداد ۱۳۷۴، ص ۱۵.

۴- سمانیان، فصلنامه دانشگاه اسلامی، تهران تابستان ۱۳۷۷، صص ۱۲۶-۱۲۴.

5. Development.